

Hoe gaat het op school?

Hoe gaat het op school?

Arnold Houtermans

Eerste druk : September 2025
Hoe gaat het op school?

Auteur : Arnold Houtermans
©2025 Arnold Houtermans

Cover Design : Met dank aan; Ronald Houtermans
Sr. Env Artist @ Nixxes / PlayStation Studios

Corrector : Met dank aan; Ben Maarschalkerweerd

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of
openbaar gemaakt, in enige vorm of enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopiëren, opnamen, of enige andere manier, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in
a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic,
me-chemical, photo-copying, recording, or otherwise, without the prior
written permission of the author.

ISBN : 9789403827506

En dan is het zover...

Het gaat beginnen...

De grote vakantie is voorbij, en voor je kind is de eerste dag op de middelbare school aangebroken. Tja, en daarmee komt ook het onvermijdelijke; je moet je 'kindje' weer een stukje verder loslaten. En dat is voor geen enkele ouder gemakkelijk.

Maar alles went...

Zo ook het zicht op de contouren van een broodtrommeltje, dat dwars door de stof van de veel te volle schooltas heen prikt.

Je ziet dat de fles, die je nog maar net gevuld hebt met limonade, ergens uit een zijvakje van de schooltas steekt, en de glimlach inclusief dikke knuffel, die je aan je kind meegeeft, eigenlijk ook een beetje als troost voor jezelf bedoeld is.

Als dat maar goed gaat...

Je ziet in gedachten hoe je kind een geheel nieuwe wereld instapt. Een brugger in (ver)wonderland, en weer is er een trede op de trap naar volwassenheid genomen.

Wij herinneren ons allemaal vast nog wel dit moment. Als ik er zelf aan terugdenk moet ik glimlachen, en kan ik rustig stellen dat er in al die jaren niets is veranderd.

Of misschien toch wel?

De jeugd heeft immers vandaag de dag middelen, waarover wij in onze kinderjaren alleen maar konden dromen.

Immers; tegenwoordig stapt een groot deel van onze jeugd gewoon op een elektrische fiets of scooter, en met een mobiel op zak en een laptop in hun rugtas vertrekken ze naar school.

Zo'n laptop is zelfs gewoon verweven in de lesstof, zonder is echt ondenkbaar.

Niets bijzonders voor deze tijd.

De kinderen van tegenwoordig hebben hierdoor ook een bijna oneindige bron aan informatie, vermaak en contact- mogelijkheden direct onder hun vingertoppen gekregen.

Dankzij het internet, dat hadden wij vroeger echt niet. Maar dan laat ik wel even voor het gemak alle negatieve prikkels, die er via dit medium ook binnen kunnen komen, buiten beschouwing.

Helaas hebben niet alle veranderingen ook altijd zo zijn voordelen.

Tegenwoordig ziet de consumentenmarkt ook in onze jeugd een belangrijke bron van inkomsten. Zeker ook, omdat vele kinderen zakgeld krijgen en vaak al op jonge leeftijd beginnen te denken aan een bijbaantje, om al die leuke dingen die ze begeren te kunnen kopen.

Een volwassene denkt veeleer maar aan één ding; concentreer je maar eerst op je schoolwerk, en hoe beter je het op school doet, hoe beter je het later ook zal hebben. Alhoewel hier wel een kern van waarheid in zit, gaat deze stelling toch niet altijd op. Maar gelukkig denken onze bruggertjes helemaal nog niet aan dit soort zaken, en dat is maar goed ook.

De volwassen wereld zal al snel genoeg op hun voordeur gaan kloppen.

En dan komt het moment dat onze (bovenbouw) leerlingen ook kennis gaan maken met een nieuwe lichting bruggers... Een aantal opmerkingen van hun kant is best wel leuk om hier even te vermelden.

Zoals daar zijn:

‘Ze zijn zwaar irri...’

‘Ze zijn wel schattig...’

‘Ze spelen tikkertje in de aula!’

‘Ja, boeje...’

En de bekendste: ‘Hé tas, waar ga je met die brugger heen?’

Is van alle generaties.

Persoonlijk heb ik gezien dat een eerstejaars leerling al rennend door de aula onze rector omver liep. En diezelfde leerling ook nog eens helemaal niet in de gaten had wie die persoon nou eigenlijk wel was...

Best wel leuk om te aanschouwen!

Wat ook regelmatig terugkomt, is dat er op de eerste schooldag een brugger met tranen in zijn ogen voor de conciërgeloge staat, omdat die het lokaal waar hij moest zijn niet op tijd kon vinden, en het tijdsignaal al gegaan was. En een paar weken later, diezelfde leerling ook weer voor dezelfde conciërgeloge stond met een verwijderingsbriefje in zijn hand.

Grenzen ontdekken, dat hoort er echt allemaal gewoon bij. En verder zijn er kinderen, en dat is van alle tijden, die veel liever alleen naar school gaan. Stel je voor dat je ouders tot aan het hek meelopen, en dan ook nog naar je zwaaien. Dat kan echt niet, hoor!

Heerlijk zo'n puberbrein...

En dit is maar goed ook, want zonder dat alles had ik het grootste deel van dit boek nooit kunnen schrijven. En dat is een absolute waarheid!

Maar gelukkig zijn voor de meesten van ons in onze herinneringen de eerste middelbare schooldagen nog steeds hetzelfde gebleven.

Onvergetelijk, spannend en best wel eng tegelijk.

Vervolgens

Zit je kind 'ineens' op de middelbare school.

Langzaam begint het tot je door te dringen dat het nu echt zover is. Je merkt al snel op dat zaken thuis anders gaan verlopen.

Het is overdag stiller in huis geworden, en het schoolrooster dicteert vanaf nu ook deels de gang van zaken thuis.

Immers, de vrije woensdagmiddag van je kind kan zomaar ineens ook dinsdagochtend geworden zijn, of zelfs verdeeld over de gehele week. En zoiets komt niet altijd goed uit. En zeker niet als je als ouder ook nog moet werken. Je bent, en zeker in het begin, immers veel liever thuis als je kind van school komt. Dan kan je alle verhalen aanhoren, emoties delen, meedenken en het voor jezelf tegelijk ook een plekje geven.

Aanpassen valt nooit mee.

Maar als kinderen met de tijd zelfstandiger worden, en alles thuis op rolletjes begint te lopen, zal het op dit gebied zeker gemakkelijker gaan worden.

En dan al dat huiswerk...

Moet dat vandaag nog gemaakt worden of kan het ook wachten tot een ander moment? Is het misschien verstandiger om het voor of na (b.v.) het sporten te doen? Vergeten ze hun agenda niet in te vullen en wordt het huiswerk überhaupt wel gemaakt?

Ouders, maak je geen zorgen!

Natuurlijk pikt ieder kind dit anders op. Jij weet immers als geen ander hoe je eigen kind in elkaar zit. Maar geef ze wel een kans om dit helemaal zelf te ontdekken. Vanzelfsprekend houd je dan ook een oogje in het zeil. En, indien nodig, help je ze om dit aan te passen.

Natuurlijk is enige dwang in het maken van huiswerk altijd wel aanwezig geweest. Maar huiswerk is er natuurlijk ook niet voor niets. Het zijn goede momenten om te zien of je kind de stof die op school gegeven is, snapt.

En natuurlijk zal het ene kind geheel zelfstandig zijn huiswerk gaan maken, en een ander heeft daar wat meer hulp bij nodig. Maar, als je ze het gevoel kan geven dat dit echt bij hun eigen verantwoordelijkheid hoort, is er weer een horde genomen.

Maar laten wij ook eerlijk zijn, en alle ouders in dezen wel even een spiegel voorhouden... Ook wij hebben vroeger niet altijd braaf ons huiswerk gemaakt, dus mag het best wel eens een keertje fout gaan.

Dat geeft helemaal niets!

Als de rode draad maar in orde is, komt alles heus wel goed.

Nog zo'n dingetje, en de lessen zijn nog niet eens begonnen...

Natuurlijk wil je als ouder niet, dat je kind tijdens het eerste lesuur met wazige ogen en al geeuwend het klaslokaal inloopt.

Weer te laat gaan slapen en weg is alle concentratie.

Voor ouders ook best wel een aandachtspuntje. Gaan ze nu wel op tijd naar bed? En oei, moet je misschien voor een goede nachtrust ook hun mobiel wel of niet beneden laten liggen?

Ik ben natuurlijk geen deskundige, maar het lijkt mij niet zo moeilijk om hier een redelijk aanvaardbare conclusie uit te kunnen trekken. Te weinig nachtrust heeft immers gevolgen voor de volgende dag. Daar weten wij als volwassenen toch ook wel alles vanaf. Je zou haast denken:

‘s avonds een kerel, ‘s morgens een merel!

Natuurlijk weet iedereen ook, dat dit helaas niet altijd zo werkt...

Misschien is het aanvaardbaar om het eerst even gewoon aan te zien. En als het niet goed gaat, en je kind in dezen zijn eigen verantwoordelijkheid niet kan of wil nemen, heb je als ouder, en dat denk ik zeker, de verantwoordelijkheid om hier iets mee te doen.

Immers, op termijn kan, en dit is echt niet zo'n gekke gedachte, een slaaptekort invloed hebben op de schoolresultaten van je kind. En dat zal in de meeste gevallen zeker niet positief zijn...

Laat in zo'n geval de mobiel van je kind dan toch maar liever met het naar bed gaan beneden liggen. En op termijn kan je als beloning nog altijd je beslissing herzien. Dit alles zal zeker een discussie kunnen gaan opleveren, maar het lijkt mij wel verstandig om als ouder hier wel je verantwoordelijkheid te nemen.

Zo ook...

Veel zit er in ons algemene DNA gebakken, en zo ook deze heel herkenbare uitspaken, die je als ouder zeker in zo'n periode zal gaan uitspreken.

Zoiets als: 'Wat gaat de tijd toch snel.'

Een waarheid van honderd procent, en waar verder ook geen speld tussen te krijgen is. Nog zo eentje:

'de jeugd is onze toekomst.'

En dat zeggende is op zich ook al een teken aan de wand...

Het is inderdaad heel moeilijk om in dezen origineel te zijn.

Maar wat wil je ook, datzelfde vlaggetje wordt immers steeds aan iedere volgende generatie gewoon doorgegeven.

Dat is nu eenmaal ons bestaan als mensheid. Wij zijn, en of wij het nu wel of niet willen, een genetische blauwdruk van onze eigen ouders. En ouders vergeten vaak dat kinderen ze in heel veel dingen daardoor gewoon nadoen...

Ook ouders van de huidige schoolgaande generatie hebben in hun eigen jeugd wel eens gebeurtenissen meegemaakt, waarvan ze nu zullen zeggen;

'zoiets zal ik mijn kinderen nooit aandoen!'

Daar kan op zich niets verkeerd mee zijn. Immers, niet iedereen heeft een fijne jeugd gehad. En dat is natuurlijk op zich al droevig genoeg. Dus zoveel ouders als er zijn, zoveel verschillende opvoedingen.

En nu wordt het interessant...

Als je op een school werkt, zie je het resultaat van al die verschillende opvoedingen op je afkomen. En dat kan best wel heel ontnuchterend werken, zeker bij mij! Maar ja, wie ben ik om over al die verschillende opvoedingen een oordeel te geven?

Het is nooit zwart-wit, en als vader weet ik dit zelf ook maar al te goed.

Wim Sonneveld, een bekend en helaas in die tijd veel te vroeg (1974) overleden Nederlandse conferencier, vertelde eens in één van zijn shows:

'Een opvoeder is een stakker, die tast in de duisternis.'

Laat ik mij hierbij maar aansluiten, dacht ik zo...

En dan is daar onverwacht: de Toa..!

En wat er nu allemaal gaat komen is gezien door de ogen van een, euhhh...
Deze toa!

Niet gebruikelijk overigens dat een toa een boek schrijft over zijn werk. Een reden temeer om dit toch maar eens te doen. En het leuke hiervan is, dat daarmee ook ouders en belangstellende alledaagse achtergrond informatie krijgen over schoolse zaken, die best wel heel bijzonder kunnen zijn. Natuurlijk hebben zeker ouders al best wel een vermoeden van hoe het er op de school van hun kind aan toe gaat.

Althans, zo wordt er vaak wel gedacht.

Maar tijden veranderen razendsnel, en daarmee ook de manier waarop een kind van tegenwoordig het studerende leven ondergaat.

Ook ik verbaas mij nog steeds over zaken, die ik na drieëndertig jaar werken in het onderwijs nog nooit ben tegen gekomen...

Sta er ook eens als ouders bij stil, dat er een grote kans bestaat dat je kind later misschien wel zal gaan werken in een vak, dat nu nog niet bestaat. Best wel een heel bijzondere gedachte.

Dat geeft te denken en ga daar als school ook maar eens goed mee om...

Maar nu; back to reality!

Goed, maar wat of wie is een toa nu eigenlijk?

En wat heeft zo'n persoon te maken met lessen en leerlingen?

Dus voordat ik mij op onze studerende jeugd ga storten, maar ook om een compleet beeld te kunnen geven, is enige uitleg over het werk van een toa wel handig.

Natuurlijk is het ook goed om direct te vermelden dat niet iedere middelbare school hetzelfde is, werkzaamheden iets kunnen verschillen en de tijdgeest ook vaak inhoudelijke verschuivingen in deze functie kan geven.

Maar goed, laten we van start gaan.

Zeker onder de oudere generaties is de term 'toa' niet zo bekend. Vroeger had deze functie een geheel andere naam, namelijk: 'Amanuensis.'

En ik moet eerlijk bekennen dat deze titel wel wat meer cachet heeft dan alleen maar:

‘toa.’

Oftewel een technisch onderwijs assistent.

De toa valt onder het O.O.P. (onderwijs ondersteunend personeel).

En de docenten onder het O.P. (onderwijzend personeel).

Tja, ze zijn gek op afkortingen in het onderwijs...

Vroeger was de amanuensis een lesondersteuner, die in een witte stofjas voor de klas ging staan en het praktische gedeelte van de lesstof in de vorm van een soort van leerzaam toneelstukje ten uitvoer bracht, waarbij soms ook met wat rook, stank en knallen (daar staan ze immers om bekend) het aanschouwende gedeelte werd gebracht van één van de bètavakken, om zich vervolgens met zijn rolwagentje weer terug te trekken in zijn eigen kamertje.

Inmiddels zijn die tijden wel veranderd, jazeke!

Je kan rustig stellen dat het stoffige imago er tegenwoordig wel vanaf geblazen is. Natuurlijk doet de huidige toa nog steeds het practicum, en ook in een cabinet kan je zo’n medewerker nog steeds, wel of niet met een groepje leerlingen, tegenkomen. Zelfs de witte of roze stofjas inclusief veiligheidsbril wordt nog steeds gedragen.

Maar, alleen als het echt nodig is...

Om te beginnen ben je als toa betrokken bij de leerlingen en met de lesstof zelf. Helaas is er tegenwoordig ook vaak sprake van een structureel tekort aan docenten.

Ik kan mij nog herinneren dat in de jaren negentig de ‘amanuensis’ de les van een docent mocht, maar ook gewoon kon overnemen bij zijn onverwachte afwezigheid. En natuurlijk is dit niet altijd een goede gang van zaken.

Immers, de toa is hier niet voor opgeleid.

Maar, en dat valt niet te ontkennen, een toa weet wel heel veel over de te behandelen lesstof.

En volgens mij is het nog altijd beter om zo'n les maar gewoon door te laten gaan met een toa voor de klas, dan deze te laten vervallen. En mocht ik als toa in zo'n situatie van een leerling dan toch nog een net iets te lastige vraag krijgen, dan liet ik deze gewoon door hem opschrijven, en vertelde er direct bij dat hij met de volgende les dit maar aan zijn docent moest vragen.

Probleem opgelost!

Tegenwoordig wordt er bij uitval van een docent een klassenassistent ingezet, en gelukkig zijn ze er, laat dat wel heel erg duidelijk zijn! Mensen die met hart en ziel zich inzetten, en zo het onderwijs een goede steun in de rug geven. Maar, en daar kunnen zij natuurlijk ook niets aan doen, ze mogen leerlingen alleen opvangen.

En, als ze het kunnen, eventueel helpen met hun huiswerk en andere schoolse zaken. En met de huidige jeugd is dat zeker geen geringe taak, geloof mij! Het is alleen wel jammer, dat hierdoor de leergang onderbroken wordt en een achterstand verwezenlijkt wordt. Maar voor nood blijft het natuurlijk een prima oplossing.

Op mijn school is het voor de eerste en tweede klassen niet toegestaan om bij uitval van lessen het schoolterrein te verlaten.

Geen ouder wil immers, dat tijdens zo'n uitgevallen tussenuurtje zijn kind, en dat dan ook nog vaak in groepjes, in de buurt van de school of in een winkelcentrum rond gaat lopen slenteren...

Dus leve de klassenassistent!

Ook de intrede van het digitale tijdperk heeft zich met de jaren in een ongekende omvang vast geworteld in alle vakken en leergangen. Zo ook in het O.O.P. Hieronder vallen tegenwoordig het onderhoud, beheer van het gebouw, beeld en geluid (toneel, feesten e.d.), de administratie, conciërgegroep, kantinebeheer en facilitair.

Maar ook het ICT-beheer.

En hierover kan ik mij nog heugen dat een collega en ik, en dit geschiedde ergens aan het einde van de jaren negentig, van de schoolleiding de opdracht hadden gekregen een ICT-systeem/netwerk in de school op te gaan zetten. Op zich best wel een mooie taak, alleen kregen wij daar toen twee uur per week voor...

Als ik daar nu aan terugdenk, en ook over onze verbaasde reactie hierover, kan ik een glimlach nog steeds niet wegdrukken.

Tegenwoordig hebben we daar twee fulltime netwerkbeheerders voor rondlopen (inclusief een stageloper), die ook hun eigen airco gekoelde serverruimte hebben en een balie om leerlingen en docenten op te vangen mochten er vragen of problemen zijn.

Verder staat er op de achtergrond ook nog eens een professioneel bedrijf op stand-by, dat direct helpt, mochten er in het systeem niet snel op te lossen fouten optreden.

Wie had dit twintig jaar geleden ooit kunnen bedenken?

Maar ook (sectie)vergaderingen, aanschaf van apparatuur, stukje administratie, opvang van vertegenwoordigers, ontwikkelen van practicum apparatuur en het onderhoud hiervan horen ook gewoon bij de taken van een toa.

En dan denk je dat je nu zo'n beetje alles wel hebt gehad...

Maar dan staan er opeens eindexamenkandidaten bij je op de stoep, die een deadline hebben en hun (profiel) werkstuk bij je willen gaan maken (dit is een belangrijk onderdeel van het eindexamen).

En vervolgens kom je er achter dat de volgende verplichte cursus er alweer aankomt, en je je agenda daardoor moet herzien.

Dit alles vraagt best wel om een redelijk gestructureerde aanpak en een stukje oplossend vermogen. Zelfstandig kunnen werken, observeren en goed plannen is daarom een absolute pré. Toen ik begin jaren negentig begon, had ieder bètavak nog een eigen toa, uitzonderingen daargelaten. Tegenwoordig heeft een toa vaak meerdere vakken te ondersteunen, waarvan er één zijn eigen hoofdvak is.

En zijn er daarnaast ook nog eens B-taken...

Een toa heeft daarentegen geen ouderavonden, rapportvergaderingen, mentorschap en dergelijke zaken. En normaal gesproken ook geen contact met ouders, op de conciërge- en administratieve groep na dan. Wat ik inmiddels wel weet is dat de taak van een toa per school kan verschillen. Maar de strekking blijft door de bocht genomen wel aardig hetzelfde.

Als je als ouder aan een school zou vragen hoeveel toa's er rondlopen, en dat zijn er bij ons zo'n vijf stuks (op ongeveer twaalfhonderd leerlingen), kan je er rustig van uitgaan dat er veel aanschouwelijk onderwijs wordt gegeven.